

2. Mål och riktlinjer

Målen anger inriktningen på utbildningen i förskolan och därmed den förväntade kvalitetsutvecklingen.

Riktlinjerna anger dels förskollärarnas ansvar för att undervisningen sker i enlighet med målen i läroplanen, dels allas ansvar för att främja barnens utveckling och lärande. Alla som arbetar i förskolan ska följa de normer och värden som förskolans läroplan anger och bidra till att genomföra förskolans uppdrag.

2.1 Normer och värden

Utbildningen i förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att förstå och dela vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar.

Mål

Förskolan ska ge barnen förutsättningar att utveckla

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar,
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- förmåga att i vardagen upptäcka, reflektera över och ta ställning till etiska dilemman och frågor om livet med betydelse för barnet,
- förståelse för att alla människor har lika värde, och
- ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i närsamhället.

Riktlinjer

Förskollärare och annan personal ska

- visa respekt för individen och medverka till att skapa ett demokratiskt klimat där barnen får möjlighet att känna samhörighet och utveckla ansvar och solidaritet,
- stimulera barnens samspel samt hjälpa dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra,
- uppmärksamma och problematisera etiska dilemman i vardagen och frågor om livet med betydelse för barnet,
- göra barnen uppmärksamma på att människor kan ha olika värderingar som styr deras handlingar, och
- samarbeta med vårdnadshavare för att främja barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar samt diskutera regler och ett ansvarsfullt förhållningssätt.

Förskolläraren ska ansvara för att

- barnen får sina behov respekterade och tillgodosedda och får uppleva sitt eget värde,
- förskolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt där barnen aktivt deltar, och
- barnen tillsammans med förskolläraren annan personal utvecklar regler för arbetet och samvaron i barngruppen.

2.2 Omsorg, utveckling och lärande

Utbildningen i förskolan ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska vara grunden för utbildningen. Den ska utgå från barnens erfarenheter, intressen och behov. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas till vara för att skapa mångfald i lärandet.

Mål

Förskolan ska ge barnen förutsättningar att utveckla

- en trygg identitet,
- självständighet och tillit till sin egen förmåga,
- förmåga att fungera enskilt och i grupp, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler,
- förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar samt att reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar,
- sin nyfikenhet och lust att leka och lära samt att förundras,
- fantasi och föreställningsförmåga,
- motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande,
- använda och förstå begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld,
- sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som till exempel bild, form, musik, drama, rörelse, sång, musik och dans,
- intresse för bilder, texter och olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa,
- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften,
- intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och hur de används för att förmedla budskap,
- både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska,
- känsla och respekt för sin egen och andras kulturer samt känna sig delaktiga i en gemensam kultur,
- den egna kulturella identiteten och det egna minoritetsspråket, om barnet tillhör en nationell minoritet,

- förmåga att använda matematik och matematiska resonemang för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar,
- förmåga att använda matematiska begrepp och olika uttrycksformer, för att utforska och beskriva rum, form, mönster, läge och riktning,
- förståelse för grundläggande egenskaper hos mängder och tal, antal och ordning samt för mätning, tid och förändring,
- förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra,
- förståelse för naturvetenskap, kunskaper om växter och djur samt kemiska och fysikaliska fenomen som är bekanta för barnet,
- förmåga att utforska, beskriva med olika uttrycksformer, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap och teknik,
- förmåga att upptäcka teknik i vardagen, förundras över tekniska lösningar och utforska hur enkel teknik fungerar, samt
- förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap.

Riktlinjer

Förskollärare och annan personal ska

- erbjuda en god miljö för lek, utveckling och lärande,
- ta vara på barnens kunskaper, vetgirighet, vilja och lust att lära samt stärka deras tillit till sin egen förmåga,
- uppmärksamma samt ge ledning och stimulans till barn som av olika skäl behöver stöd i sin utveckling,
- utmana barnens nyfikenhet och begynnande förståelse för språk och kommunikation samt för matematik, naturvetenskap och teknik,
- ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankar med hjälp olika uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg,
- ge barnen möjlighet att förstå hur deras egna handlingar kan påverka miljön, och

- ge barnen möjlighet att lära känna sin närmiljö och de funktioner som har betydelse för det dagliga livet samt att ta del av det lokala kulturlivet.

Förskolläraren ska ansvara för att barnen

- utmanas och stimuleras i sin motoriska utveckling,
- erbjuds en god omsorg med balans mellan aktivitet och vila,
- får de förutsättningar de behöver för att utvecklas och lära,
- upplever att det är roligt och meningsfullt att lära sig nya saker,
- får nya utmaningar som stimulerar lusten att erövra nya färdigheter, erfarenheter och kunskaper,
- utmanas och stimuleras i sin sociala utveckling,
- får goda förutsättningar att bygga upp relationer och känna sig trygga i gruppen,
- utmanas och stimuleras i sin utveckling av språk- och kommunikation, matematik samt naturvetenskap och teknik, och
- får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande,

2.3 Barns delaktighet och inflytande

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av lärmiljön och planeringen av utbildningen.

Mål

Förskolan ska ge barnen förutsättningar att utveckla

- förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation,
- förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för lärmiljön i förskolan, samt

- förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att samarbeta och fatta beslut på olika sätt.

Riktlinjer

Förskollärare och annan personal ska

- främja barnens förmåga att vara delaktiga och utöva inflytande över sin utbildning,
- säkerställa att barnens uppfattningar och åsikter respekteras,
- främja barnens förmåga att ta ansvar för sig själv och för samvaron i barngruppen, och
- säkerställa att flickor och pojkar får lika stort inflytande över och utrymme i utbildningen.

Förskolläraren ska ansvara för att barnen

- får ett reellt inflytande över arbetssätt och innehåll.

2.4 Förskola och hem

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. För att skapa bästa möjliga

förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta

på ett nära och förtroendefullt sätt med barnens vårdnadshavare.

Vårdnadshavare ska ges möjlighet att vara med och påverka utbildningen inom ramen för de nationella målen i förskolan.

Riktlinjer

Förskollärare och annan personal ska

- ta ansvar för att utveckla en tillitsfull relation mellan förskolan och barnens vårdnadshavare,
- samarbeta med barnens vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla utbildningen,

- fortlöpande informera vårdnadshavare om barnens trivsel, utveckling och lärande,
- hålla sig informerad om barnets personliga situation och iaktta respekt för barnets integritet,
- väga in vårdnadshavarnas synpunkter på planering och genomförande av utbildningen, och
- vara tydliga i fråga om mål och innehåll för att skapa förutsättningar för barnens och vårdnadshavares möjligheter till inflytande.

Förskolläraren ska ansvara för att

- barnet tillsammans med vårdnadshavare får en god introduktion i förskolan,
- vårdnadshavare ges möjlighet att utöva inflytande över utbildningen, och
- vårdnadshavare är delaktiga i utvärderingen av utbildningen.

2.5 Övergång och samverkan

Förskolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar från förskolan till förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.

Riktlinjer

Förskollärare och annan personal ska

- i samverkan med lärare i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Förskolläraren ska ansvara för att

- i samverkan med lärare i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet, utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande, och
- vid övergångar särskilt uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling.

2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Förskollärare och annan personal ska kontinuerligt och systematiskt följa upp, utvärdera och utveckla kvaliteten i förskolan. Syftet är att få kunskap om på vilket sätt förskolans organisation och arbetsprocesser, samt utbildningens innehåll och genomförande, kan ge barnen bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande. Förskollärare och annan personal ska säkerställa att utbildningen bedrivs i enlighet med de nationella målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra utbildningen. Det är viktigt att förskolan utgår från barnets bästa samt att barn och vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga.

Riktlinjer

Förskollärare och annan personal ska

- följa upp barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt,
- utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål,
- följa upp hur barn har möjlighet att påverka och hur utbildningen tar tillvara deras behov, intressen, uppfattningar och åsikter, och
- utvärdera vårdnadshavares inflytande över utbildningen.

Förskolläraren ska ansvara för att

- barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt följs upp,
- utvärdering genomförs av hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål,

- uppföljning och utvärdering genomförs av hur omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet,
- säkerställa att de utvärderingsmetoder som används är förenliga med de nationella målen, och
- resultat från uppföljningar och utvärderingar används i syfte att utveckla förskolans kvalitet och därmed barns möjligheter till utveckling och lärande.

2.7 Undervisning

Undervisningen i förskolan ska bidra till att barnen får förutsättningar att inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Riktlinjer

Förskolläraren ska i sin undervisning

- ha fokus på barnens förmågor och möjligheter att utvecklas och lära i relation till deras befintliga kunskaper och färdigheter,
- säkerställa att undervisningen omfattar omsorg, lek, lärande, delaktighet och etik,
- säkerställa att undervisningen blir en del av vardagliga förskoleaktiviteter och rutiner,
- medvetet skapa goda lärmiljöer för barnen samt ta tillvara spontana tillfällen för undervisning,
- rikta och hålla kvar barnens uppmärksamhet mot ett gemensamt lärandeobjekt,
- synliggöra mönster och samband för att utmana och stimulera barnen till ett vidgat lärande,
- säkerställa att barns kulturella skillnader och likheter tas tillvara som resurser för lärande

2.8 Förskolechefens ansvar

Enligt skollagen leder och samordnar förskolechefen det pedagogiska arbetet vid förskoleenheten och ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Förskolechefen har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen systematiskt och kontinuerligt,
- genomföra det systematiska kvalitetsarbetet under medverkan av förskollärare och annan personal samt säkerställa att barnens vårdnadshavare ges möjlighet att delta i kvalitetsarbetet,
- förskolans aktiva åtgärder mot diskriminering blir dokumenterade,
- utveckla förskolans arbetsformer för att gynna barnens inflytande,
- utforma en god lärmiljö med såväl digitala som andra lärverktyg,
- utforma utbildningen och anpassa resursfördelningen så att barnen får det stöd och de utmaningar de behöver för utveckling och lärande,
- samarbetsformer utvecklas med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- utveckla formerna för samarbete mellan förskolan och vårdnadshavare och informera dem om förskolans mål och sätt att arbeta,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen, samt
- förskollärare ges förutsättningar att ta ansvar för undervisningen.